

De son germà remembra los tendres jochs» (MilàF, *ProsB*, v. 279)], postverbal de *udolar*; té normalment *o* tancada, però veg. supra i n. 2. La variant *adul* (derivat d'*adular*, supra) se sent a Mall. i Men. (*AlcM*); notem l'ex. que usa Camps i Mercadal al costat d'*udolar*: «... ja cussa forastera se posà a *udolar*, i entre *aduls* i samesc digué que estava per tenir quissions ...» (*Folkl. Men.* II, 32).

Udolada [un ex. d'Agustí Bartra en *AlcM*; no recollit per *Dfa.*]. *Udoladissa* [Verdaguer, *Atl.* v, 3c]. *Udolador*, -a [GLIost, *AlcM*]. *Udolaire* [«ab coratge lluytant, mes sens honor, y aquí el lleó *udolayre* va escarbotar la terra» (*Jochs Flo.* 1880, 78, *Dag.*)].

Udolament [*VidesR* «[e] diable se partí del cauer ab mot gran *hudulament*» (P176v1); Marsili, *Crò-nica*: «E entrants las galeas en lo dit port, gran *udulament* fo en la vila, e temor e tremolament tots los ha esvahits» (*Dag.*); *udolament* en *Corbatxo* (trad. S. XI, ed. Moll, *BDLC* xvi, 16); *hudul-* en Ausiàs Marc xv, 18; la variant *adulament* en *Eximplis e Mir.*: «oyren en l'ayre grans brams e *adulaments* de leons e de altres spantables veus» (I, 247); en text de 1499: «lo diable [lligat] mostrava ab gemechs e *adulaments*» (*Dag.*)].⁵

Udolant, adj. [Verdaguer, «L'espantosa abraçada més estrenyen / i's topen, se revolquen i s'empenyen, / --- / i escupint foch i ferre s'abraonen / a la gola d'abismes *udolants*» (*Atl.*, Introd., v. 28)].

Derivats del duplicat culte *ulular*: *ululació* (*Dfa.*), *ululat* 'udol', usat en el S. xv segons reporta el *Dag.*,³⁰ s. v.

¹ D'altra banda l'it. *urlare*, roms. *urlà*, fr. *hurler*, suposen amb una altra dissimilació **ūrūlare*, mentre el cast. *aullar* és continuació de *ū(ū)lare* > **ullar* (amb la *a-* afegida); el port. *uivar*, per la seva banda, suposa una etapa anterior amb *uu-*, canviat en *ui*, i l'afegiment d'una *v* anti-hiàtica com en *ouvir* < *au(ū)ire*; la *ū* del ll. vg. *ūlūlare* es deu a l'onomatopeia del crit del llop; més detalls s. v. *aullar* en *DCEC/DECH*. — ² *AlcM* dóna *udol* per als dialectes or. i occ. (s. v.), però com que reconeix que el mot no s'usa a les Illes, aquesta afirmació té valor relatiu. JCor. ens comunica que ha sentit *udpla* i *udol* a algunes persones, i JAlcover en *La Serra*, v. 103, fa rimar *udola* amb *o* oberta tot i que aquest poeta sol distingir en les rimes entre els dos timbres. Altrament, Ferrer-Giner, *Dicc. rima* (p. 923b) noten que els postverbals dels verbs en *-olar* amb *o* tancada originària, tenen *o* tancada i entre els exemples inclouen *udol*, però fent constar que en alguns verbs en *-olar* hi ha vacil·lacions i variants en el timbre de la *o* en algunes comarques i que això es reflecteix també en els postverbals, i afegeixen que degut a això *udol* pot tenir també *o* oberta. I recomanen, a més, que caldria fixació definitiva per a la llengua literària. Notem que *udola* i el derivat *udol* són subjectes a pressions analògiques i, a més, com és sabut la *-l* tendeix a obrir el timbre de les vocals. — ³ M.L., *REW*, 2836, deriva el cast. *aullar*, port. *uivar*, el cat. ant. *adular*, it. *ugulare*, del llatí ⁶⁰

ējūlare «jubeln» separant-los d'*ululare* (*REW*, 9039), idea que fou rebutjada per JCor. (*DCEC/DECH* s. v. *aullar*); veg. n. 1 supra. — ⁴ Sanelo inclou només el subst. *udolament* i *aullit* «ahullido»; Escrig (1851) duu *abullar* (*abullador*, *abullit*) sense mencionar *udolar* o *adular*; Escrig-Llombart inclou *udolar* i *abullar*. Tot fa l'efecte que *aullar* és ben difós a València, i de fet *AlcM* dóna aquest mot com a usual a València, i Alacant i a més a Tarragona; però potser no sigui un castellanisme del tot (veg. més endavant en aquest article). — ⁵ És possible que el men. *galió* o *dalió* 'cant o soroll monòton' (Moll, *Misc. Alcover*, 444), *adolio* id. (*DAmen.*) fos d'un substantiu *ULULATIONE*; veg. s. v. *galió* (IV, 296a51ss.).

Udòmetre, V. *humit*

Udra (*AlcM*): indocumentat, probablement invenció arbitrària de Llorenç Riber.

Ué 'el crit dels infants molt petits' (mall., men., *AlcM*), onomatopeia; d'on *nin de uè* (mall.), *fiet de uè* (men.) 'infant de bolquers', *uè* 'infant nou-nat', *nina de uè* 'nina de pedaç' (*AlcM*).

Uec 'crit estrident, udol', onomatopeic; usual en el dialecte pir.-or., segons *AlcM*, que dóna aquest ex. de Caseponce, *Contes Vallesp.*: «Amb els *uechs uechs* que l·lensava quan li van destapar la caixeta», on es parla, segons sembla d'un gos. Ha tingut ús també a València: MGadea, *Dic. val.*, duu la variant *güec* 'grinyol gemegós del gos o d'altre animal'; *AlcM* dóna a Cardona i Solsona *güec* 'grinyol dels porcells'.

Notem, a més, que inclou el valencià Sanelo en el seu diccionari (c. 1800) *huech* (= *uec*) «caïda, golpe» (ed. Gulsoy, p. 142b) i MGadea la variant *güec* (s. v.): mot de creació expressiva, de la mateixa síl·laba que l'anterior; cf. *bac* 'caiguda forta, patacada', usual a València i també de creació expressiva. Trobem *huec* en Escalente: «Ché, volguí votar un catre, / y casi em trenque la espina. / --- Peguí / un *huec!*» (Gulsoy, *l. c.*, 334); CLlombart l'usa en el sentit de 'bufetada': «Bufant de gust li pega un *huec* al nene, / Y armat està en seguida el cañaret» (ib.).

Uei!, interj. per a cridar algú, 'per a fer-lo atendre o anar amb compte' (mall.), la variant *uep!* id. (mall., men.), *AlcM*; oït a Selva, 1963, «ep, *uép!*» (< *oh ep!*); són variants de *ei*, i tots de creació expressiva; veg. *EH*.

Uera (men.), *ouera* (eiv., PzCabrerero), V. *ullera* (*ULL*)

Uf, interjecció que expressa opressió, l'aclaparament, i també fàstic o menyspreu, usual en moltes llengües, d'origen onomatopeic.

UF, usat en l'expressió adverbial *a uf* o *a l'uf* 'en abundància, copiosament' (mall.) té correspondències en italià *aufo* 'de franc, a costa d'altri' (amb variants en tots els dialectes), en el delfinès i en portuguès: